

Nr 63

Av herr **Björkänge m. fl.**, om ersättning åt lantbruksinspektoren Eric Hellner för vissa rättegångskostnader.

Inspektör Eric Hellner är sedan den 1 april 1949 anställd som lantbruksinspektör å Kvinnersta gård i Axbergs socken. Gården tillhör Örebro läns landsting.

Den 23 juli 1954 på kvällen förekom ett åskväder i trakten av gården. På morgonen dagen därpå, den 24 juli 1954 omkring kl. 5.50, fann arbetarna på gården att elljuset i ladugården inte fungerade och att elektrisk kraft till mjölkkningsmaskinerna saknades. Då ladugårdsförmannen gick fram till transformatorn för ladugården konstaterade han att huvudsäkringarna var trasiga, vilket han meddelade inspektören. Inspektör Hellner ansåg det därför nödvändigt att omedelbart avhjälpa felet. Att det var någon risk att byta propparna ansåg han sig inte behöva räkna med, enär han tidigare erhållit reservproppar från ägaren till transformatorstationen. Motala kraftverk, att användas vid utbytet. Kraftverket hade inte meddelat honom någon särskild instruktion eller att han skulle iakttaga någon särskild försiktighet vid utbyte av proppar. Efter att först ha slagit ifrån strömbrytaren bytte han ut propparna. När han åter slog till strömbrytaren uppstod en blix och en knall. Det skar till i ansiktet kring vänster öga och sved till i ögat. Han föll baklänges, men efter att ha rest sig upp igen och sett in i transformatorskåpet kunde han konstatera, att även de nya säkringarna gått sönder.

Han gick ner till gården och for i taxibil till länslasarettet i Örebro. Där konstaterade tjänstgörande läkaren omedelbart, att det var glassplitter i vänster öga, och opererade ögat. Efter ca 4 veckor konstaterade läkarna, att det ej gick att rädda synen på ögat utan detta måste opereras bort.

Glassplittret hade kommit från det lilla glasfönstret som satt framför räkneverket i mätaren. Mätarens glasfönster satt i ögonhöjd. Ett år senare, den 18 juli 1955, skedde en liknande skada i samma transformatorstation. Inspektör Hellner var då varnad av den föregående händelsen, och ingen på gården befattade sig med att byta proppar, utan kraftverkets montör tillkallades för att utföra reparationen.

Med anledning av den stora skada han lidit har inspektör Hellner tillerkänts viss livränta från riksförsäkringsanstalten. En hänvändelse till kungl. vattenfallsstyrelsen om skadestånd har avslagits av styrelsen med

hänvisning till att skadan måste anses ha tillkommit »genom händelse av högre hand».

Med anledning därav hänvände sig inspektor Hellner till domstol med begäran att vattenfallsstyrelsen måtte åläggas att utbetala skadestånd.

Under domstolsbehandlingen framkom det bland annat genom vittnesmål av överinspektören vid statens elektriska inspektion, Eskil Jakobsson, Stockholm, att mätaren borde ha varit skyddsjordad. Och eftersom skyddsjordning sannolikt hade fört med sig, att explosionen vid olyckan ej fått så stor kraft, att glaset sprängts, eller att isolationsmaterialet blivit så ansträngt, att överledning uppstått, så torde det kunna sägas, att föreskriftsenlig jordning sannolikt skulle ha förebyggt följderna av överspänningen och den eventuella explosionen, vare sig denna utgjort en verklig gasexplosion eller endast ett genom ljusbåge uppkommet övertryck.

Vad beträffar frågan om »händelse av högre hand» kunde anses ha varit orsak till mätarskadans hävdade svarandevittnena, att så enligt deras mening måste vara fallet, under det att kärandevittnena ansåg — att döma av vad vid förhandlingen framkommit — att åskvädret icke haft sådan intensitet, att det kunde jämföras med händelse av högre hand i lagens mening (vilken mening närmare framginge av förarbetena till lagen). Härvid åberopades en P M utarbetad 1947 av en ombudsman E. Löfgren vid ett försäkringsbolag och vilken P M samtliga försäkringsbolag enligt uppgift brukar rätta sig efter vid skaderegleringar. I denna P M anges: »I andra stycket undantages skada genom händelse av högre hand t. ex. orkaner av i vårt klimat sällspord styrka, jordbävningar eller åskslag av oberäknelig intensitet.» Något åskslag av oberäknelig intensitet var det här uppenbarligen icke fråga om. Såvitt bekant inträffade intet åskslag vid gården, ingen transformator skadades, och inga högspänningssäkringar smälte i trakten. Hade kraftleverantören varit ett privatföretag (de har alltid försäkring), så vill det således synas, som om den skadade utan vidare skulle ha erhållit skadestånd, såvitt det berott på här ifrågavarande undantag i lagen. I många fall har också ersättning lämnats av försäkringsbolag, då olyckan skett genom elektrisk ström och felet uppstått i samband med åska, vilket visar att nämnda P M verkligen följes.

Inspektor Hellners talan mot kungl. vattenfallsstyrelsen ogillades emellertid av domstolen, och inspektor Hellner ålades att gottgöra kronan dess rättegångskostnader med 3 912 kronor. Härtill kommer de kostnader inspektor Hellner måst ikläda sig för erhållande av biträde genom advokat. Totalkostnaden för inspektor Hellner för att få skadeståndsanspråken prövade inför domstol har därför uppgått till 7 167 kronor.

Uppenbart synes vara att inspektor Hellner genom att skadan förorsakats av en staten tillhörig anläggning förorsakats betydande ekonomiska förluster, vilka han med all sannolikhet fått ersätta om olyckshändelsen inträffat å en anläggning som tillhört en enskild kraftleverantör.

Det synes oss därför väl motiverat att inspektor Hellner hålles skadeslös av statsverket, och vi får hemställa,

att riksdagen beslutar tillerkänna inspektor Eric Hellner ett belopp av 7 167 kronor för täckande av de kostnader han åsamkats genom att han måst hänvända sig till domstol för att få frågan om kungl. vattenfallsstyrelsens skadeståndsskyldighet rättsligt prövad samt att riksdagen beslutar gottgöra inspektor Hellner för den svåra kroppsskada han lidit med ett skäligt belopp.

Stockholm den 21 januari 1958

Sven Vigelsbo

John Eriksson
i Bäckmora

Karl Björkänge
Harry Wahrendorff

Nr 64

Av herr **Andersson** i Ronneby, om förbättrad pension åt förre extra verkstadsförmannen vid marinverkstäderna i Karlskrona A. G. J. Karlsson.

(Lika lydande med motion nr 91 i Första kammaren)

Stockholm den 22 januari 1958

Thure Andersson
i Ronneby
